

การพัฒนา รูปแบบการเรียนการสอนตามการเรียนรู้และการสอนบนฐานความยึดมั่น ผูกพันและการเรียนรู้แบบนำตนเองเพื่อส่งเสริมนิสัยรักการอ่านของนักเรียน มัธยมศึกษาปีที่ 1

DEVELOPMENT OF AN INSTRUCTIONAL MODEL USING THE ENGAGEMENT- BASED LEARNING AND TEACHING AND SELF-DIRECTED LEARNING FOR ENHANCING READING HABIT OF SEVENTH GRADE STUDENTS

งามพันธุ์ สัยศรี* วิทยารรณ วงษ์สุวรรณ คองเฝ้า สร้อยสน สกมลรักษ์

Ngampun Sayyasri*, Wipawan Wongsuwan Kongpow, Soison Sakolrak

ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

Department of Curriculum and Instruction, Faculty of Education, Chulalongkorn University.

*Corresponding author, e-mail: sayyasri@hotmail.com

Received: March 29, 2019; Revised: June 3, 2019; Accepted: June 14, 2019

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนา รูปแบบการเรียนการสอนตามการเรียนรู้และการสอนบนฐานความยึดมั่นผูกพันและการเรียนรู้แบบนำตนเองเพื่อส่งเสริมนิสัยรักการอ่านของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 และศึกษาประสิทธิผลของรูปแบบการเรียนการสอน กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ศึกษาในโรงเรียนขนาดใหญ่แห่งหนึ่งในจังหวัดอ่างทอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เขต 5 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2560 จำนวน 33 คน โดยใช้วิธีเลือกอย่างเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบวัดนิสัยรักการอ่าน วัดนิสัยรักการอ่านก่อน ระหว่าง และหลังการใช้รูปแบบ และใช้แบบบันทึกการอ่านประเภทต่าง ๆ ประเมินพัฒนาการในแต่ละระยะระหว่างการใช้รูปแบบ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าที (t-test) ความแปรปรวนทางเดียวแบบวัดซ้ำ และความแตกต่างรายคู่

ผลการวิจัย พบว่า

1. รูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้น มีหลักการ 3 ประการ คือ 1) การให้ผู้เรียนวิเคราะห์ความต้องการอ่าน ตั้งเป้าหมายและวางแผนการอ่านตามความสนใจ และคัดเลือกบทอ่านและกลยุทธ์ในการอ่านที่เหมาะสม ทำให้ผู้เรียนสนใจและกระตือรือร้นที่จะอ่าน อ่านอย่างเข้าใจและผูกพันต่อการอ่าน 2) การให้ผู้เรียนควบคุมการอ่านด้วยตนเองและช่วยกันอ่านร่วมกับบุคคลที่มีความสัมพันธ์อันดีต่อกัน ช่วยให้บรรลุเป้าหมายการอ่านได้ 3) การประเมินผลการอ่านเป็นส่วนหนึ่งของการเรียนรู้ที่สามารถจูงใจให้อ่านได้บรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ตลอดจนอ่านได้อย่างต่อเนื่อง ขั้นตอนการจัดการเรียนการสอนตามรูปแบบที่พัฒนาขึ้นมี 4 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นตอนตั้งเป้าหมายตามความสนใจ ขั้นตอนวางแผนอ่านให้เหมาะสม ขั้นชื่นชมเมื่ออ่านได้ และขั้นชวนให้สะท้อนคิด

2. เมื่อใช้รูปแบบที่พัฒนาขึ้นกับกลุ่มตัวอย่างแล้ว พบว่า 1) นิสัยรักการอ่านของกลุ่มตัวอย่างหลังการทดลองสูงกว่าก่อนทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ 2) ผลการเปรียบเทียบพัฒนาการของนิสัย

รักการอ่านใน 4 ระยะของการทดลอง โดยวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวแบบวัดซ้ำ และทดสอบความแตกต่างรายคู่ ด้วยวิธี Scheffe พบว่า นักเรียนมีคะแนนพัฒนาการจากการวัดนิสัยรักการอ่านครั้งหลังสูงกว่าครั้งก่อนหน้าอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ: การเรียนรู้และการสอนบนฐานความยึดมั่นผูกพัน การเรียนรู้แบบนำตนเอง นิสัยรักการอ่าน

Abstract

The purposes of this study were to develop and study effectiveness of an instructional model using the engagement-based learning and teaching and self-directed learning for enhancing reading habit of seventh grade students. The sample was drawn by using purposive sampling totaled 33 seventh grade students of a large school in Ang Thong Province. The instruments for collecting data were a reading habit evaluating test before, during, and after implementing as well as various types of reading record forms for evaluating development in each phase of implementing this model. Data were analyzed by the Arithmetic Mean, the standard Deviation, and t-test dependent, one-way repeated measure, Scheffe's test.

The finding revealed that

1. A developed instructional model has 3 principles; 1) Students should be motivated to analyze their reading needs, set their reading goals, planning and choosing to read preferably in a relation to their lives, experiences and knowledge by using suitable reading strategies. Consequently, they will read voluntarily and eagerly with better understanding and reading engagement. 2) Self-reading control and cooperation of good companies encouraged students to help each other for achieving their reading goals. 3) Reading evaluation should be used as a part of instructional tools for motivating students to read continuously and reach their reading goals. The instructional model consisted of 4 steps: setting goal according to ones' preferences, planning appropriately to read, admiring the reading successfulness, and reflecting encouragement.

2. The effectiveness of this instructional model was investigated by implementing it in the classroom with students of purposive sampling. The finding of this study revealed that: 1) The sampled student's reading habit was higher after studying through this instructional model at the .05 level of significance. 2) The comparison of the development of reading habit in 4 phases of the experiment analyzed by one-way repeated measurements and Scheffe's test found that latter student's reading habits scores were higher than the previous ones with statistical significance at the level of .05

Keywords: The Engagement-Based Learning and Teaching, Self-Directed Learning, Reading Habit

บทนำ

บุคคลที่จะดำรงชีวิตและสร้างสรรค์สิ่งที่เป็นประโยชน์ต่อสังคมได้ต้องมีนิสัยรักการอ่านและเรียนรู้ตลอดชีวิต [1] นักการศึกษาหลายท่านได้เสนอนิยามของนิสัยรักการอ่านไว้ สรุปว่า นิสัยรักการอ่าน หมายถึง การมีความสนใจในการอ่าน ต้องการอ่านโดยไม่ต้องบังคับ ถึงแม้มีปัญหาหรืออุปสรรคก็จะพยายามอ่านไม่ย่อท้อ อ่านอย่างสม่ำเสมอ ต่อเนื่อง อ่านตามความสนใจได้โดยไม่จำกัดสถานที่ เวลา ประเภทของสารที่อ่านและวัตถุประสงค์การอ่าน มีจิตใจที่พร้อม

จะอ่าน มีความรู้สึกและอารมณ์ทางบวกต่อการอ่าน รู้ว่าการอ่านมีประโยชน์ ซึ่งหากต้องการให้คนไทยมีคุณภาพ ประเทศเจริญก้าวหน้าควรปลูกฝังให้ทุกคนมีนิสัยรักการอ่าน เพราะการส่งเสริมให้การอ่านเป็นวัฒนธรรมและการมีหนังสือดีอ่านกันได้อย่างทั่วถึงเป็นยุทธศาสตร์ที่สำคัญในการพัฒนาปัญญาของชาติ [2] การอ่านเป็นกระบวนการสำคัญในการแสวงหาความรู้ของมนุษย์ และทำให้มนุษย์สามารถพัฒนาทักษะด้านอื่น ๆ ดีขึ้น [3]

การอ่านและการสร้างนิสัยรักการอ่านมีความสำคัญและจำเป็นต่อคนทุกเพศทุกวัย โดยเฉพาะในวัยเรียน งานวิจัยนี้จึงมุ่งส่งเสริมให้ผู้เรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา มีนิสัยรักการอ่านเพราะเล็งเห็นว่า เป็นประโยชน์ต่อการศึกษา และพัฒนาตนเองของผู้เรียนทั้งในโรงเรียนและนอกโรงเรียน ช่วยให้ผู้เรียนศึกษาได้ตลอดชีวิต สามารถพัฒนาตนเองและพัฒนาคุณภาพชีวิต ช่วยให้ได้ความรู้และข้อมูลใหม่ที่มีความสำคัญ นอกจากนี้ การอ่านยังก่อให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ ทำให้เป็นคนทันสมัย ทันเหตุการณ์ ปรับตัวเองให้เข้ากับสังคมได้ [4]

ถึงแม้ว่าการอ่านและการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านจะได้รับความสนใจจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมาอย่างต่อเนื่อง ผลการสำรวจจากโครงการ 100 หนังสือดีเพื่อเด็กไทยและเยาวชนไทย และข้อมูลสำนักงานสถิติแห่งชาติ ปี พ.ศ. 2555 แสดงให้เห็นว่า เยาวชนไทยมีพฤติกรรมการอ่านและมีนิสัยรักการอ่านน้อยกว่าประเทศอื่นที่เจริญก้าวหน้า เช่น จากสถิติการอ่านหนังสือของเด็กไทยที่สำรวจการอ่านหนังสือเรียนและหนังสืออ่านนอกเวลา พบว่า เยาวชนอ่านหนังสือ เฉลี่ย 46 นาที ต่อวัน เมื่อเทียบกับประเทศอื่นถือว่าเป็นสัดส่วนที่ต่ำมาก จากการจัดลำดับพฤติกรรมการอ่าน พบว่า ใน 1 ปี เด็กไทยอ่านหนังสือเฉลี่ยเพียง 5 เล่ม ขณะที่เวียดนาม อ่าน 60 เล่ม สิงคโปร์ อ่าน 45 เล่ม และมาเลเซีย อ่าน 40 เล่ม และการสำรวจการอ่านหนังสือของประชากร พ.ศ. 2556 (The Reading of Population Survey 2013) โดยสำนักงานสถิติแห่งชาติ พบว่า เมื่อเปรียบเทียบกับประเทศที่พัฒนาแล้ว หรือประเทศในกลุ่มอาเซียน เช่น มาเลเซีย สิงคโปร์ เป็นต้น ระยะเวลาในการอ่านหนังสือของคนไทยยังมีอัตราการใช้เวลาอ่านหนังสือน้อยกว่า นอกจากนี้ยังพบว่า ผู้ที่ไม่อ่านหนังสือร้อยละ 18.1 มีสาเหตุมาจากไม่รักการอ่านหรือไม่สนใจอ่าน

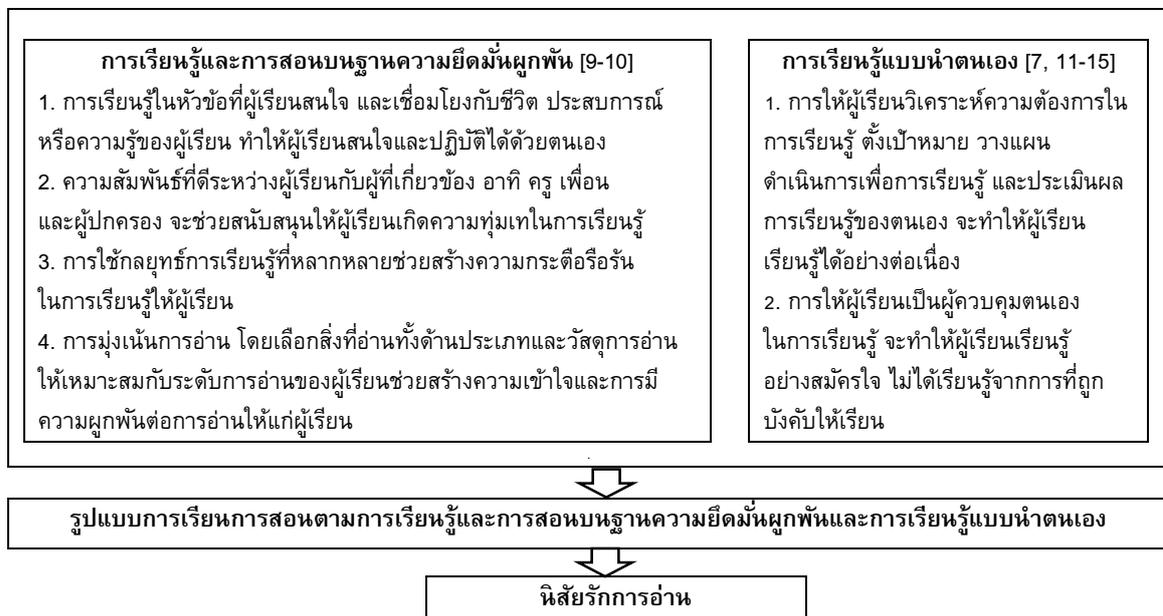
การศึกษางานวิจัยเกี่ยวกับการแก้ปัญหาการขาดนิสัยรักการอ่าน พบว่า มีสามลักษณะ คือ (1) การศึกษาสภาพของนิสัยรักการอ่านและปัจจัยที่สัมพันธ์กับนิสัยรักการอ่าน (2) การส่งเสริมให้เกิดการสร้างนิสัยรักการอ่าน และ (3) การพัฒนาเครื่องมือวัดลักษณะนิสัยรักการอ่าน และการสร้างนิสัยรักการอ่านส่วนใหญ่จะทำโดยจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อม การสนับสนุนปัจจัยด้านต่าง ๆ และการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน แต่สภาพปัญหาการขาดนิสัยรักการอ่านยังคงมีอยู่ และที่สำคัญปัจจัยสนับสนุนจากภายนอกยังเป็นสิ่งที่ควบคุมให้เกิดขึ้นอย่างเท่าเทียมกันได้ยาก ดังนั้นควรมีวิธีการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านที่เกิดขึ้นจากแรงจูงใจภายในของตัวบุคคลเอง เพราะน่าจะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของนิสัยรักการอ่านที่คงทนถาวรกว่า และประหยัดงบประมาณ ระยะเวลา และเกิดความสำเร็จได้เร็วขึ้น

วิธีการหนึ่งที่น่าจะช่วยพัฒนาผู้เรียนให้มีนิสัยรักการอ่าน คือ การเสริมสร้างการเรียนรู้แบบยึดมั่นผูกพัน (The Engagement-Based Learning and Teaching: EBLT) โดยมีแนวคิดที่ว่า ผู้เรียนที่ได้รับการเสริมสร้างการเรียนรู้แบบยึดมั่นผูกพันในการอ่านจะมีผลสัมฤทธิ์ทางการอ่านที่ดี ผูกพันกับการอ่าน แนวคิดการเรียนรู้และการสอนนี้เป็นแนวคิดการจัดการเรียนการสอนที่มุ่งพัฒนาและเพิ่มความยึดมั่นผูกพันกับการเรียนและกระบวนการเรียนรู้ 3 ด้าน ได้แก่ ความยึดมั่นผูกพันทางพฤติกรรม ทางอารมณ์ และทางปัญญา [5] เมื่อพิจารณาองค์ประกอบทั้ง 3 ด้านนี้ พบว่า มีความเชื่อมโยงกับการพัฒนาองค์ประกอบของนิสัยรักการอ่าน โดยมีลักษณะที่สอดคล้องกับองค์ประกอบของนิสัยรักการอ่านในด้านพฤติกรรมการอ่านอย่างสม่ำเสมอและการอ่านอย่างตั้งใจ มีแรงจูงใจในการอ่าน

นอกจากนั้น การเรียนรู้แบบนำตนเอง (Self-Directed Learning) เป็นอีกแนวคิดหนึ่งที่จะช่วยส่งเสริมนิสัยรักการอ่านจากแรงจูงใจภายในของตัวบุคคลร่วมกับการเรียนรู้และการสอนแบบยึดมั่นผูกพัน และช่วยส่งเสริมให้อ่านด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง เพราะการเรียนรู้แบบนำตนเองจะช่วยให้เรียนรู้ได้ตลอดเวลา การเรียนรู้จึงเกิดขึ้นได้ตลอดชีวิต และเกิดขึ้นได้ในทุกโอกาสนอกเหนือการเรียนจากในห้องเรียนตามปกติ [6] ซึ่งการเรียนรู้แบบนำตนเอง

มีความสำคัญมากต่อการพัฒนาการเรียนรู้ตลอดชีวิต และเป็นแนวคิดสำคัญในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ เพราะเป็นทักษะและเป็นวิถีชีวิตที่สำคัญมากสำหรับการอยู่รอดของมนุษย์โลกที่มีความเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นอยู่เสมอ [7] ซึ่งในระยะหลังพบว่า มีการนำแนวคิดนี้มาใช้ในระบบโรงเรียนมากขึ้น โดยเฉพาะในระดับชั้นมัธยมศึกษา แสดงให้เห็นว่า เด็กในช่วงวัยรุ่น (12-18 ปี) หรือช่วงชั้นมัธยมศึกษา มีลักษณะที่สามารถเรียนรู้แบบนำตนเองได้ อย่างดี มีการเลือกและเตรียมตัวเพื่ออาชีพในอนาคต สามารถตัดสินใจเลือกค่านิยมเพื่อใช้เป็นมาตรฐานในการดำเนินชีวิตของตนได้ ประกอบกับระยะนี้เป็นระยะที่ต้องส่งเสริมการอ่านให้เด็กอย่างต่อเนื่อง มิฉะนั้นความสนใจจะชะงักไป [8]

ด้วยเหตุนี้ การวิจัยครั้งนี้จึงพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนตามการเรียนรู้และการสอนบนฐานความยึดมั่นผูกพันและการเรียนรู้แบบนำตนเองเพื่อส่งเสริมนิสัยรักการอ่านของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 เพื่อเป็นประโยชน์ต่อการศึกษาต่อหรือการประกอบอาชีพต่อไป โดยมีกรอบแนวคิดดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนตามการเรียนรู้และการสอนโดยความยึดมั่นผูกพันเป็นฐาน และการเรียนรู้แบบนำตนเองเพื่อส่งเสริมนิสัยรักการอ่านของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 1
2. เพื่อศึกษาประสิทธิผลของรูปแบบการเรียนการสอนตามการเรียนรู้และการสอนบนฐานความยึดมั่นผูกพัน และการเรียนรู้แบบนำตนเอง ดังนี้
  - 2.1 เปรียบเทียบผลการใช้รูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้นระหว่างก่อนใช้และหลังใช้
  - 2.2 ศึกษาพัฒนาการของนิสัยรักการอ่านของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 1

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยและพัฒนา (Research & Development) ซึ่งมีการดำเนินการวิจัย 2 ระยะ 4 ขั้นตอน ดังนี้
ระยะที่ 1 การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนตามการเรียนรู้และการสอนบนฐานความยึดมั่นผูกพันและการเรียนรู้แบบนำตนเอง มีการดำเนินการ 2 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 Research: R₁ การศึกษาข้อมูลพื้นฐานเพื่อใช้ในการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน ผู้วิจัยศึกษาปัญหานิสัยรักการอ่านของนักเรียน รวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับนิสัยรักการอ่าน โดยศึกษาข้อมูล จากเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับนิสัยรักการอ่าน สํารวจสภาพปัญหาโดยใช้แบบสอบถามนักเรียนและสัมภาษณ์ครูผู้สอนและนักเรียน และศึกษาข้อมูล แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดการเรียนรู้และการสอนบนฐานความยึดมั่นผูกพันและแนวคิดการเรียนรู้แบบนำตนเอง

ขั้นตอนที่ 2 Development 1: D₁ การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนตามการเรียนรู้และการสอนบนฐานความยึดมั่นผูกพันและการเรียนรู้แบบนำตนเองเพื่อส่งเสริมนิสัยรักการอ่านของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 1 ผู้วิจัยพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนโดยกำหนดหลักการของรูปแบบการเรียนการสอน กำหนดวัตถุประสงค์ของรูปแบบการเรียนการสอน เสนอแนวทางในการจัดการเรียนรู้ สังเคราะห์ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ กำหนดกรอบการจัดกิจกรรม และกำหนดบทบาทของผู้เรียนและผู้สอน

ระยะที่ 2 การศึกษาประสิทธิผลของรูปแบบการเรียนการสอนตามการเรียนรู้และการสอนบนฐานความยึดมั่นผูกพันและการเรียนรู้แบบนำตนเอง มีการดำเนินการ 2 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 3 Research 2: R₂ การประเมินประสิทธิผลของรูปแบบการเรียนการสอน ระยะนี้ผู้วิจัยได้เตรียมการทดลองใช้รูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้น สร้างเครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลและดำเนินการทดลองใช้รูปแบบการเรียนการสอน โดยจัดทำเอกสารประกอบรูปแบบการเรียนการสอน และตรวจสอบคุณภาพโดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน จากนั้นปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะและนำไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ซึ่งมีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน วิเคราะห์ผลและดำเนินการปรับปรุงแก้ไข และจัดทำรูปแบบการเรียนการสอนที่จะนำไปใช้ทดลองจริง จากนั้น สร้างเครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลคือ แบบวัดนิสัยรักการอ่าน เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) จากนั้นปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะและทดลองใช้รูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้นโดยดำเนินการ ดังนี้

ขั้นตอนที่ 4 Development 2: D₂ จัดทำรูปแบบการเรียนการสอนตามการเรียนรู้และการสอนบนฐานความยึดมั่นผูกพันและการเรียนรู้แบบนำตนเองเพื่อส่งเสริมนิสัยรักการอ่านของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยสรุปข้อค้นพบจากการทดลองใช้และปรับปรุงการเรียนการสอน และนำมาปรับปรุงแก้ไขจัดทำรูปแบบการเรียนการสอน ฉบับสมบูรณ์

ขอบเขตการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรในการทดลองเพื่อประเมินประสิทธิผลของรูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้นคือ นักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ศึกษาอยู่ในโรงเรียนขนาดใหญ่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 5 จำนวน 9,216 คน ข้อมูลจากรายงานสรุปสถิติจำนวนนักเรียนสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 5 ปี 2560

1.2 กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ศึกษาในโรงเรียนขนาดใหญ่แห่งหนึ่งในจังหวัดอ่างทอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เขต 5 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2560 จำนวน 33 คน โดยใช้วิธีเลือกอย่างเจาะจง

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับนิสัยรักการอ่าน แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับนิสัยรักการอ่าน แบบตรวจสอบคุณภาพของรูปแบบการเรียนการสอน เอกสารประกอบ และเครื่องมือที่ใช้เก็บข้อมูลในการทดลอง

2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง

1) รูปแบบการเรียนการสอนตามการเรียนรู้และการสอนบนฐานความยึดมั่นผูกพันและการเรียนรู้แบบนำตนเอง หาประสิทธิภาพจากการประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน วิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้องเฉลี่ยในทุกรายการได้เท่ากับ 0.89

2) แบบวัดนิสัยรักการอ่าน หาประสิทธิภาพจากการประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน วิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้องเฉลี่ยในทุกรายการได้เท่ากับ 0.91 และทดลองใช้นำร่อง วิเคราะห์ค่าความเที่ยง เท่ากับ 0.95

3) แบบบันทึกการอ่านประเภทต่าง ๆ เพื่อใช้เก็บข้อมูลเชิงคุณภาพอธิบายพัฒนาการนิสัยรักการอ่าน

3. ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

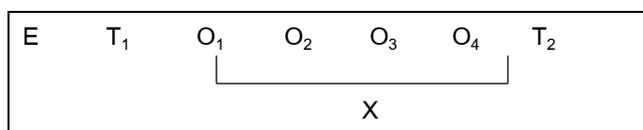
3.1 ตัวแปรจัดกระทำ คือ รูปแบบการเรียนการสอนตามการเรียนรู้และการสอนบนฐานความยึดมั่นผูกพันและการเรียนรู้แบบนำตนเอง

3.2 ตัวแปรตาม คือ นิสัยรักการอ่าน

4. เนื้อหาที่ใช้ในการวิจัย คือ สารของบทอ่านตามความสนใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยพิจารณาทดลองใช้รูปแบบในกิจกรรมลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ ซึ่งการจัดกิจกรรมสามารถจัดได้โดยไม่ต้องมีคะแนนมาเป็นตัวบังคับ จึงเน้นการอ่านด้วยความสมัครใจ

5. ระยะเวลาในการทดลอง ระยะเวลาในการทดลองเพื่อศึกษาประสิทธิผลของรูปแบบการเรียนการสอน ใช้เวลาเก็บข้อมูล 13 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 3 ชั่วโมง รวม 38 ชั่วโมง ในภาคการศึกษาปลายปีการศึกษา 2560 จำนวน 10 แผนการจัดการเรียนรู้ ใช้ในวิชาลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้

แบบแผนในการวิจัยเป็นแบบกึ่งทดลอง ด้วยแบบแผนการวิจัยแบบ One-Group Pretest-Posttest Design ผู้วิจัยออกแบบการวัดตัวแปรตามแบบการศึกษากลุ่มเดียววัดหลายครั้งแบบอนุกรมเวลา (The One-Group Pretest-Posttest Time-Series Design) ศึกษากลุ่มทดลองเพียงกลุ่มเดียวแต่มีการวัดซ้ำตามช่วงเวลาที่กำหนดหลายครั้ง ทั้งก่อน ระหว่าง และหลังการทดลอง ดังภาพที่ 2

E คือ กลุ่มทดลอง

T₁ คือ วัดตัวแปรตามก่อนทดลอง ด้วยแบบวัดนิสัยรักการอ่าน

O₁ O₂ O₃ O₄ คือ วัดตัวแปรตามระหว่างทดลอง ด้วยแบบวัดนิสัยรักการอ่าน

T₂ คือ วัดตัวแปรตามหลังทดลอง ด้วยแบบวัดนิสัยรักการอ่าน

X คือ การจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้น

ภาพที่ 2 แบบแผนการทดลอง

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยเรื่องการพัฒนา รูปแบบการเรียนการสอนตามการเรียนรู้และการสอนบนฐานความยึดมั่นผูกพันและการเรียนรู้แบบนำตนเอง เพื่อส่งเสริมนิสัยรักการอ่านของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีดังนี้

1. **ผลการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน** การพัฒนาและตรวจสอบคุณภาพของรูปแบบการเรียนการสอนโดยผู้เชี่ยวชาญ พบว่า มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) เท่ากับ 0.89 ซึ่งแสดงว่า รูปแบบการเรียนการสอนมีความเที่ยงตรงกับหลักการของแนวคิดพื้นฐานของรูปแบบการเรียนการสอน และสามารถดำเนินการจัดการเรียนรู้ได้ และผลการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ ดังภาพที่ 3

รูปแบบการเรียนการสอนตามการเรียนรู้และการสอนบนฐานความยึดมั่นผูกพันและการเรียนรู้แบบนำตนเอง	
หลักการของรูปแบบการเรียนการสอน	
1. การให้ผู้เรียนได้วิเคราะห์ความต้องการอ่าน ตั้งเป้าหมาย และวางแผนการอ่านตามความสนใจ เชื่อมโยงกับชีวิตและประสบการณ์หรือความรู้ และให้ผู้เรียนสามารถคัดเลือกสิ่งที่อ่าน วัสดุการอ่าน และกลยุทธ์ในการอ่านที่เหมาะสมกับตนเอง จะทำให้ผู้เรียนอ่านได้อย่างสมัครใจและกระตือรือร้นที่จะอ่าน อ่านได้อย่างเข้าใจและมีความผูกพันต่อการอ่าน 2. การให้ผู้เรียนควบคุมการอ่านด้วยตนเองและช่วยกันอ่านร่วมกับบุคคลที่มีความสัมพันธ์อันดีต่อกัน ช่วยกันสร้างแรงจูงใจเสริมแรงและจัดสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมช่วยให้บรรลุเป้าหมายการอ่านได้ 3. การประเมินผลการอ่านเป็นส่วนหนึ่งของการเรียนรู้ ที่สามารถจูงใจให้อ่านได้บรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ ตลอดจนอ่านได้อย่างต่อเนื่อง	
วัตถุประสงค์ของรูปแบบการเรียนการสอน	
เพื่อส่งเสริมการมีนิสัยรักการอ่าน ให้ผู้เรียนมีความสนใจใฝ่รู้ในการอ่าน มีเจตคติที่ดีต่อการอ่าน และอ่านอย่างสม่ำเสมอ	
ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้	
ขั้นตอนที่ 1 ตั้งเป้าหมายตามความสนใจ (Setting Goal According to Ones' Preferences) 1.1 วิเคราะห์ความต้องการอ่าน ให้ผู้เรียนวิเคราะห์ความต้องการอ่าน โดยให้ตรวจสอบประสบการณ์การอ่านของตนเอง ด้านการตั้งเป้าหมาย ด้านสิ่งที่อ่าน และด้านความรู้สึกต่อการอ่าน 1.2 ตั้งเป้าหมายในการอ่านตามความสนใจ ให้ผู้เรียนตั้งเป้าหมายในการอ่านด้วยตนเองตามความสนใจ ขั้นตอนที่ 2 วางแผนอ่านให้เหมาะสม (Planning Appropriately to Read) 2.1 วางแผนการอ่าน ให้ผู้เรียนเลือกเรื่องราวหรือหัวข้อที่จะอ่านตามสนใจของตนเอง เลือกวัสดุการอ่าน และวางแผน การใช้เวลาในการอ่าน 2.2 เลือกกลยุทธ์การอ่าน ให้ผู้เรียนเลือกกลยุทธ์ที่ใช้อ่านให้บรรลุเป้าหมายในการอ่าน ประเมินและปรับปรุงแผนร่วมกับเพื่อนและครู	ขั้นตอนที่ 3 ชื่นชมเมื่ออ่านได้ (Admiring the Reading Successfulness) 3.1 อ่านตามแผน ให้ผู้เรียนอ่านตามแผนที่วางไว้แล้วทำบันทึกการอ่าน 3.2 แลกเปลี่ยนสิ่งที่อ่าน ให้ผู้เรียนเล่าเรื่องที่อ่านให้เพื่อนฟัง ชื่นชมและให้กำลังใจ ทำให้ผู้เรียนเห็นถึงข้อดีของการอ่าน ขั้นตอนที่ 4 ชวนให้สะท้อนคิด (Reflecting Encouragement) 4.1 ประเมินผลการอ่าน ให้ผู้เรียนประเมินผลการอ่านของตนเอง 4.2 อภิปรายแนวทางแก้ไขปัญหาหรืออุปสรรค ผู้เรียนร่วมกันอภิปรายอุปสรรคหรือปัญหาที่พบแล้วหาทางแก้ไขปรับปรุงร่วมกับเพื่อนและครู
การวัดและประเมินผลการเรียนการสอน	
การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้นี้ วัดนิสัยรักการอ่านของผู้เรียนโดยใช้แบบวัดนิสัยรักการอ่าน ประเมินจากการตรวจแบบบันทึกแผนการอ่าน แบบบันทึกการอ่าน แบบบันทึกเวลาในการอ่านจริง ใบบางที่ 1 "อ่านแล้วเป็นอย่างไร" รวมถึงแบบบันทึกผลการจัดการเรียนรู้ของผู้สอน และสังเกตพฤติกรรมการทำกิจกรรมในชั้นเรียน	

ภาพที่ 3 รูปแบบการเรียนการสอนฯ ฉบับสมบูรณ์

2. ผลการศึกษาประสิทธิผลของรูปแบบการเรียนการสอน นำเสนอตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

2.1 ผลเปรียบเทียบคะแนนนิสัยรักการอ่านของกลุ่มตัวอย่างก่อนและหลังการทดลอง

2.1.1 ผลเปรียบเทียบคะแนนนิสัยรักการอ่านก่อนและหลังการทดลองโดยภาพรวม

ผลการเปรียบเทียบนิสัยรักการอ่านของกลุ่มตัวอย่างก่อนและหลังการทดลองในภาพรวม โดยมีคะแนนเต็ม 120 คะแนน พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีคะแนนเฉลี่ยนิสัยรักการอ่านก่อนการทดลองเท่ากับ 77.91 และมีคะแนนเฉลี่ยหลังการทดลองเท่ากับ 101.64 เมื่อเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยด้วยการใช้สถิติทดสอบที พบว่า หลังการทดลองกลุ่มตัวอย่างมีนิสัยรักการอ่านในภาพรวมสูงกว่าก่อนทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังข้อมูลในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยนิสัยรักการอ่านของกลุ่มตัวอย่างก่อนและหลังการทดลอง (N=33)

นิสัยรักการอ่าน	ก่อนเรียน		หลังเรียน		D	t	p
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.			
คะแนนเต็ม 120 คะแนน	77.91	12.21	101.64	7.28	23.73	14.57	.000*

* $p < .05$

2.1.2 ผลการเปรียบเทียบคะแนนนิสัยรักการอ่าน จำแนกตามองค์ประกอบของแต่ละองค์ประกอบ ซึ่งมี 3 องค์ประกอบ เมื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยด้วยสถิติทดสอบที พบว่า หลังการทดลองกลุ่มตัวอย่างมีความสนใจใฝ่รู้ในการอ่าน เจตคติต่อการอ่าน และความสม่ำเสมอในการอ่าน สูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังปรากฏข้อมูลในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยของนิสัยรักการอ่าน ก่อนและหลังการทดลอง จำแนกตามองค์ประกอบ (N=33)

องค์ประกอบของนิสัยรักการอ่าน (คะแนนเต็ม 120 คะแนน)	ก่อนเรียน		หลังเรียน		t	p
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
ความสนใจใฝ่รู้ในการอ่าน (48 คะแนน)	32.15	4.62	41.33	2.63	14.15	.000*
เจตคติต่อการอ่าน (48 คะแนน)	31.85	6.28	40.36	3.44	9.71	.000*
ความสม่ำเสมอในการอ่าน (24 คะแนน)	13.91	3.64	19.94	2.57	8.64	.000*

* $p < .05$

2.2 ผลการเปรียบเทียบพัฒนาการของนิสัยรักการอ่านใน 4 ระยะของการทดลองโดยภาพรวม

ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวแบบวัดซ้ำ พบว่า นิสัยรักการอ่านในภาพรวมของกลุ่มตัวอย่างระยะต่าง ๆ ของการทดลองมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 อย่างน้อยหนึ่งครั้ง เมื่อทดสอบความแตกต่างรายคู่ ด้วยวิธี Scheffe พบว่า คะแนนนิสัยรักการอ่านในภาพรวมของกลุ่มตัวอย่างเมื่อทดลองครั้งที่ 1-2 1-3 1-4 และ 2-4 มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนในการทดลองครั้งที่ 2-3 3-4 ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังตารางที่ 3 และระดับคะแนนพัฒนาการแสดงได้ดังภาพที่ 4

ตารางที่ 3 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ของคะแนนพัฒนาการของนิสัรภัการอ่านในภาพรวม จำแนกตามช่วงเวลา (N=33)

ช่วงเวลา	X	ครั้งที่ 1	ครั้งที่ 2	ครั้งที่ 3	ครั้งที่ 4
ครั้งที่ 1	81.52				
ครั้งที่ 2	89.82	8.303*			
ครั้งที่ 3	94.67	13.152*			
ครั้งที่ 4	99.21	17.697*	9.394*		

*p < .05

ระดับคะแนนของนิสัรภัการอ่านในภาพรวมของกลุ่มตัวอย่างจากการทดสอบครั้งที่ 1-4 มีคะแนนเฉลี่ยสูงขึ้นตามลำดับ คือ 81.52 89.82 94.67 และ 99.21

ภาพที่ 4 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนพัฒนาการนิสัรภัการอ่านในภาพรวมของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามช่วงเวลา (N=33)

สรุปและอภิปรายผล

ผู้วิจัยสรุปผลการวิจัยนำเสนอเป็น 2 ส่วน ได้แก่ ผลของการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน และผลการประเมินประสิทธิผลของรูปแบบการเรียนการสอน ซึ่งสอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย สรุปได้ดังนี้

1. ผลของการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน

รูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดการเรียนรู้และการสอนบนฐานความยึดมั่นผูกพันและการเรียนรู้แบบนำตนเองเพื่อส่งเสริมนิสัรภัการอ่านของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีองค์ประกอบของรูปแบบการเรียนการสอนที่สำคัญ 4 องค์ประกอบ (นำเสนอในภาพที่ 3)

2. ผลการประเมินประสิทธิผลของรูปแบบการเรียนการสอน

2.1 ผลเปรียบเทียบคะแนนนิสัรภัการอ่านของกลุ่มตัวอย่างระหว่างก่อนและหลังการทดลองโดยภาพรวม และจำแนกตามองค์ประกอบของนิสัรภัการอ่าน

1) ผลการเปรียบเทียบคะแนนนิสัรภัการอ่านในภาพรวม พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่ได้รับการจัดการเรียนการสอนตามรูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้นมีนิสัรภัการอ่านในภาพรวมสูงกว่าก่อนทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2) ผลการเปรียบเทียบคะแนนนิสัยรักการอ่านจำแนกตามองค์ประกอบของแต่ละองค์ประกอบพบว่า หลังการทดลองกลุ่มตัวอย่างมีความสนใจใฝ่รู้ในการอ่าน เจตคติต่อการอ่าน และความสม่ำเสมอในการอ่านสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.2 ผลการเปรียบเทียบพัฒนาการของนิสัยรักการอ่านใน 4 ระยะของการทดลองโดยภาพรวมและจำแนกตามองค์ประกอบของนิสัยรักการอ่าน

2.2.1 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ

พัฒนาการนิสัยรักการอ่านของกลุ่มตัวอย่าง 4 ระยะของการทดลองในภาพรวม ในการทดสอบระยะที่ 1-4 ในสัปดาห์ที่ 3 (ครั้งที่ 1) กลุ่มตัวอย่างมีคะแนนนิสัยรักการอ่านน้อยที่สุด แต่หลังจากได้รับการจัดการเรียนการสอนตามรูปแบบที่พัฒนาขึ้น ผู้เรียนมีคะแนนพัฒนาการเพิ่มขึ้นในสัปดาห์ที่ 5 (ครั้งที่ 2) สัปดาห์ที่ 8 (ครั้งที่ 3) และสัปดาห์ที่ 11 (ครั้งที่ 4) กลุ่มตัวอย่างมีพัฒนาการคะแนนนิสัยรักการอ่านในภาพรวมในการทดลองครั้งที่ 1-2 1-3 1-4 และ 2-4 มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และคะแนนนิสัยรักการอ่านในภาพรวมของกลุ่มตัวอย่างในการทดลองครั้งที่ 2-3 3-4 ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.2.2 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้จากแบบบันทึกต่าง ๆ ที่พบว่า นิสัยรักการอ่านของกลุ่มตัวอย่างในภาพรวมผู้เรียนโดยมีความสนใจในการอ่าน ต้องการอ่านด้วยตนเองโดยไม่ต้องบังคับ แม้จะมีปัญหาหรืออุปสรรคในการอ่านก็จะพยายามอ่าน อ่านอย่างสม่ำเสมอ ต่อเนื่อง อ่านตามความสนใจได้โดยไม่ต้องจำกัดสถานที่ เวลา ประเภทของสารที่อ่านและวัสดุการอ่าน มีจิตใจที่พร้อมจะอ่าน มีความรู้สึกและอารมณ์ทางบวกต่อการอ่าน รวมถึงรู้ว่าการอ่านมีประโยชน์ ซึ่งแสดงให้เห็นว่า กิจกรรมของรูปแบบการเรียนการสอนส่งผลต่อนิสัยรักการอ่าน

ผู้วิจัยแบ่งการอภิปรายผลออกเป็น 2 ประเด็น ดังนี้

1. อภิปรายผลเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนตามการเรียนรู้และการสอนโดยความยึดมั่นผูกพันเป็นฐานและการเรียนรู้แบบนำตนเองเพื่อส่งเสริมนิสัยรักการอ่านของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 1

ผลการสร้างและหาคุณภาพมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก และผลการทดลองใช้สามารถพัฒนาผู้เรียนสามารถส่งเสริมนิสัยรักการอ่านได้เป็นอย่างดีมีประสิทธิภาพ เนื่องจากขั้นตอนของรูปแบบการเรียนการสอนส่งเสริมนิสัยรักการอ่านอย่างมีประสิทธิภาพ รวมถึงระยะเวลาที่ใช้ทดลองรูปแบบการเรียนการสอนและบทอ่านที่เลือกมาใช้มีความเหมาะสม

1.1 รูปแบบการเรียนการสอนถูกพัฒนาขึ้นตามหลักการและขั้นตอนที่ใช้พัฒนารูปแบบการเรียนการสอนและมีการตรวจสอบคุณภาพ ผู้วิจัยได้พัฒนามาจากการค้นคว้าศึกษาแนวคิด ทฤษฎี รวมถึงศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้และการสอนบนฐานความยึดมั่นผูกพัน และการเรียนรู้แบบนำตนเอง โดยหลักการดังกล่าวได้ถูกนำมาประยุกต์ใช้ในทุกขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน อีกทั้งมีการดำเนินการอย่างเป็นระบบด้วยรูปแบบการวิจัยและพัฒนา โดยมีขั้นตอนการพัฒนาตามลำดับที่ชัดเจน 4 ขั้นตอน และการนำเสนอรูปแบบอย่างมีหลักการตามแนวคิดของ Joyce และ Weil [16] จึงช่วยให้รูปแบบการเรียนการสอนที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นมานั้นนำเสนอบนหลักการที่เป็นระบบ ชัดเจน ทำให้เกิดความเชื่อมั่นในการใช้รูปแบบการเรียนการสอนตามการเรียนรู้และการสอนบนฐานความยึดมั่นผูกพันและการเรียนรู้แบบนำตนเองเพื่อส่งเสริมนิสัยรักการอ่านของนักเรียน

1.2 รูปแบบการเรียนการสอนตามการเรียนรู้และการสอนบนฐานความยึดมั่นผูกพันและแนวคิดการเรียนรู้แบบนำตนเองนำมาใช้ส่งเสริมนิสัยรักการอ่านได้เป็นอย่างดีมีประสิทธิภาพ โดยเมื่อผู้วิจัยวิเคราะห์พัฒนาการของการมีนิสัยรักการอ่านของผู้เรียนในแต่ละองค์ประกอบ พบว่า ขั้นตอนของรูปแบบการเรียนการสอนสามารถส่งเสริมให้ผู้เรียนมีนิสัยรักการอ่านอย่างมีประสิทธิภาพ ดังนี้

1) **ความสนใจใฝ่รู้ในการอ่าน** ผู้เรียนส่วนใหญ่จะกระตือรือร้นเลือกเรื่องที่จะอ่านตามความสนใจ และสามารถตั้งเป้าหมายในการอ่านของตนเองได้ ขั้นตอนที่ช่วยส่งเสริมนิสัยรักการอ่านมีประสิทธิภาพคือ **ขั้นตอนที่ 1 ตั้งเป้าหมายตามความสนใจ** เพราะการที่ผู้สอนให้ผู้เรียนวิเคราะห์ความต้องการอ่านของตนเองและได้ตั้งเป้าหมายในการอ่านตามความสนใจ สอดคล้องกับที่ Maker และ Neilson [17] กล่าวว่า การที่ผู้เรียนได้เรียนรู้ในเนื้อหาที่ตนเองเลือกเองจะมีแรงจูงใจในการเรียนมากขึ้น นอกจากนั้นยังพบว่า ผู้เรียนกล้านำเสนอเรื่องที่ตัวเองสนใจต้องการอ่าน ซึ่งผู้สอนใช้โอกาสนี้ส่งเสริม สนับสนุน ยอมรับสิ่งที่ผู้เรียนพยายามสื่อสาร เพื่อให้ผู้เรียนเห็นว่าผู้สอนให้ความสำคัญกับสิ่งที่เขาสนใจ และรอคอยผลจากการอ่านของผู้เรียน ซึ่ง สอดคล้องกับบทบาทของผู้สอนที่อาชัญญา รัตนอุบล [12] ได้กล่าวว่าเป็นปัจจัยและองค์ประกอบของการเรียนรู้แบบนำตนเอง คือ ผู้สอนแสดงบทบาทเป็นผู้อำนวยความสะดวก สร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ เป็นตัวกระตุ้นเสริมแรงให้เกิดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ นอกจากนั้นใน **ขั้นตอนที่ 2 วางแผนอ่านให้เหมาะสม** เป็นอีกขั้นตอนที่ช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนอยากจู้จุกอ่าน เพราะสามารถช่วยให้ตัดสินใจเลือกสิ่งที่อ่านได้ตรงกับจุดประสงค์ที่อ่าน สอดคล้องกับที่ Knowles [7] ได้กล่าวว่า การเรียนรู้แบบนำตนเองทำให้ผู้เรียนมีความรับผิดชอบ เช่นเดียวกับงานวิจัยของ Haggerty [18] ที่พบว่า ผู้เรียนที่ชอบการเรียนรู้แบบนำตนเองจะมีความรับผิดชอบมากขึ้น และ Candy [19] ที่กล่าวว่า การเรียนรู้แบบนำตนเองทำให้ผู้เรียนมีความต้องการที่จะเรียนรู้มากขึ้น

2) **เจตคติต่อการอ่าน** ผู้เรียนเต็มใจและพร้อมที่จะอ่านเรื่องที่เลือกอ่านตามความสนใจด้วยตนเอง มีความรู้สึกดีและมีความรู้สึกร่วมกับสิ่งที่อ่าน วัตถุประสงค์ของการอ่าน และประเมินคุณค่าของการอ่านได้ ขั้นตอนที่ส่งเสริมนิสัยรักการอ่านมีประสิทธิภาพคือ **ขั้นตอนที่ 1 ตั้งเป้าหมายตามความสนใจ** และ **ขั้นตอนที่ 3 ชื่นชมเมื่ออ่านได้** สอดคล้องกับที่ Caine Caine และ Crowell [9] กล่าวว่า อิทธิพลของครูและเพื่อนมีความสัมพันธ์กับการเรียนรู้ของนักเรียนในเชิงบวก และงานวิจัยของ Steltenkamp [20] ที่พบว่า ความสนใจอ่านขึ้นอยู่กับประเภทของหนังสือและความนิยมของเพื่อนและเพื่อนมีส่วนช่วยให้นักเรียนปรับตัวในเรื่องความต้องการอ่านในห้องเรียนเช่นกัน นอกจากนั้น **ขั้นตอนที่ 4 ชวนให้สะท้อนคิด** ซึ่งผู้เรียนได้มีโอกาสประเมินผลการอ่านของตนเอง วิเคราะห์ปัจจัยที่ทำให้การอ่านสำเร็จหรือล้มเหลว และได้อภิปรายถึงแนวทางแก้ไขปัญหาหรืออุปสรรค ซึ่งช่วยให้ค้นพบวิธีการอ่านที่ทำให้ประสบความสำเร็จอย่างหลากหลาย และได้เรียนรู้จากความล้มเหลวร่วมกันกับเพื่อนและผู้สอนซึ่งจากงานวิจัยของวรรดี นกเกษม [21] พบว่า การสนับสนุนการอ่านของครูสามารถพยากรณ์นิสัยรักการอ่านของนักเรียนร่วมกับตัวแปรสภาพแวดล้อมการอ่านที่โรงเรียนได้

3) **ความสม่ำเสมอในการอ่าน** ผู้เรียนอ่านเป็นประจำและอ่านต่อเนื่อง อ่านได้โดยไม่จำกัดสถานที่ เวลา ประเภทของสารที่อ่านและวัสดุการอ่าน เมื่อพิจารณาถึงด้านสิ่งอ่าน เวลาที่ใช้อ่านและกลยุทธ์ในการอ่าน ขั้นตอนที่ส่งเสริมนิสัยรักการอ่านมีประสิทธิภาพคือ **ขั้นตอนที่ 2 วางแผนอ่านให้เหมาะสม** สอดคล้องกับงานวิจัยของ Guthrie และ Cox [22] ที่พบว่า การกำหนดเป้าหมายการเรียนรู้ ความสามารถในการเข้าถึงทรัพยากรการอ่านที่หลากหลาย การให้ผู้เรียนมีอิสระในการเลือกอ่าน การสอนกลยุทธ์ในการอ่าน และสนับสนุนความร่วมมือร่วมกันเป็นสภาพบรรยากาศที่ส่งเสริมความยึดมั่นผูกพันกับการอ่านของผู้เรียน และสอดคล้องกับที่ Jones [10] กล่าวว่า นักเรียนจะมีความมุ่งมั่นเมื่อรู้ว่า ครู ผู้ปกครอง และเพื่อน ใส่ใจในสิ่งที่เขาทำ นักเรียนจะยินดีลงทุนลงแรงทำเมื่อได้รับการสนับสนุนและการช่วยเหลือ

1.3 ระยะเวลาที่ใช้ทดลองรูปแบบการเรียนการสอนมีความเหมาะสม

ผู้วิจัยได้ศึกษาระยะเวลาที่เหมาะสมกับการสร้างนิสัย แล้วปรับเปลี่ยนเวลาในการทดลองใช้รูปแบบการเรียนการสอนจากเดิม 9 สัปดาห์ รวม 27 ชั่วโมง เป็น 13 สัปดาห์ รวม 38 ชั่วโมง และให้เพิ่มเวลาสำหรับการใช้รูปแบบ

การสอนในสัปดาห์แรก ๆ มากกว่าสัปดาห์อื่น เพื่อเป็นแนวทางป้องกันอุปสรรคในการดำเนินการทดลองวิจัยในช่วงที่เริ่มใช้รูปแบบ ซึ่งผู้สอนและผู้เรียนอาจยังไม่คุ้นเคยกับกระบวนการจัดการเรียนการสอนตามแนวทางของผู้วิจัย

1.4 บทอ่านที่เลือกมีความเหมาะสม

เมื่อวิเคราะห์ลักษณะบทอ่านที่ผู้เรียนเลือก พบว่า บทอ่านที่ควรเลือกมาใช้ มีลักษณะ ดังนี้
1) เป็นเรื่องที่ทันสมัย อยู่ในกระแสสังคม ณ เวลาที่อ่าน 2) เป็นเรื่องของบุคคลที่คนส่วนใหญ่ชื่นชม 3) เป็นเรื่องที่อ่านง่าย สนุกสนาน 4) เป็นเรื่องที่เชื่อมโยงกับชีวิตจริง

2. อภิปรายผลเกี่ยวกับการศึกษาประสิทธิผลของรูปแบบการเรียนการสอนตามการเรียรู้และการสอนบนฐานความยึดมั่นผูกพันและการเรียรู้แบบนำตนเอง

ผลการเปรียบเทียบพัฒนาการของนิสัยรักการอ่านใน 4 ระยะของการทดลองโดยภาพรวมพบว่า คะแนนนิสัยรักการอ่านในภาพรวมของกลุ่มตัวอย่างในการทดลองครั้งที่ 1-2 1-3 1-4 และ 2-4 มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และคะแนนนิสัยรักการอ่านในภาพรวมของกลุ่มตัวอย่างในการทดลองครั้งที่ 2-3 3-4 ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งจากการเปรียบเทียบพัฒนาการของนิสัยรักการอ่านใน 4 ระยะ จะเห็นว่า นักเรียนมีคะแนนนิสัยรักการอ่านสูงขึ้นเมื่อมีระยะต่างกัน นั่นอาจจะเป็นผลมาจากระยะเวลาและเนื้อหาสาระหลักของสิ่งที่อ่าน โดยจะเห็นว่า ในการวัดนิสัยรักการอ่านครั้งที่ 4 ซึ่งทดลองใช้รูปแบบการเรียนการสอนมาเป็นเวลา 30 ชั่วโมง พบว่า คะแนนนิสัยรักการอ่านสูงที่สุดเมื่อเปรียบเทียบทั้ง 4 ระยะ และเนื้อหาสาระหลักของสิ่งที่อ่านคือ อ่านบันเทิงคดีตามความสนใจ เช่น นิทาน เพื่อการพักผ่อนและความบันเทิงน่าจะส่งเสริมให้นักเรียนมีคะแนนนิสัยรักการอ่านสูง ส่วนในการทดลองครั้งที่ 2-3 และ 3-4 ที่คะแนนนิสัยรักการอ่านไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ .05 อาจเป็นเพราะระยะเวลามีความใกล้เคียงกัน ทำให้พัฒนาการของนิสัยรักการอ่านไม่แตกต่างกันเหมือนกับการเปรียบเทียบรายคู่อื่น ๆ

การนำรูปแบบนี้ไปใช้ในการพัฒนานิสัยรักการอ่านควรควรศึกษาและทำความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องที่สอดคล้องกับความสนใจของนักเรียน เพื่อใช้เปิดประเด็นพูดคุยหรือกำหนดหัวข้อในการอ่านที่สามารถกระตุ้นความอยากรู้อยากอ่านให้แก่นักเรียนได้ นอกจากนั้นต้องให้ความสนใจ สังเกตและประเมินการอ่านของนักเรียนอย่างทั่วถึงและต่อเนื่อง ตั้งแต่การวางแผน การเลือกอ่าน การดำเนินการอ่าน การทำกิจกรรมหลังการอ่าน และการประเมินการอ่าน เพื่อเป็นแรงกระตุ้นส่งเสริมให้นักเรียนแสดงพฤติกรรมกรอ่านอย่างต่อเนื่อง ส่วนสิ่งที่ควรปรับปรุงในการนำรูปแบบนี้ไปใช้ คือ ถึงแม้จากหลักการของการเรียรู้และการสอนบนฐานความยึดมั่นผูกพันจะได้กล่าวถึงบทบาทของผู้ปกครองว่า มีส่วนสนับสนุนให้ผู้เรียนเกิดความทุ่มเทในการเรียรู้ได้ แต่ในงานวิจัยนี้ยังไม่ได้ใช้บทบาทของผู้ปกครองเข้ามามีส่วนช่วย ดังนั้น การทำวิจัยครั้งต่อไปอาจพิจารณาให้ผู้ปกครองเข้ามามีบทบาทช่วยส่งเสริมนิสัยรักการอ่านของผู้เรียนร่วมกับผู้สอน และเพื่อนนักเรียน

เอกสารอ้างอิง

- [1] วิธา ทรวงแสง. (2541). *การพัฒนาแบบเสริมสร้างนิสัยรักการอ่านสำหรับนักศึกษาสถาบันราชภัฏ*. กรุงเทพฯ: สถาบันภาษาไทย กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ.
- [2] ประเวศ วะสี. (2550). *นโยบายและแนวทางการวิจัยของชาติระยะยาว ความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย*. กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข.
- [3] Smith, R. J., & Dale, J. (1976). *Teaching children to read*. New York: Addison-Wesley Publishing.
- [4] Rani, R., Pathania, R., & Sharma, S. (2006). Gender differentials in reading behavior among children. *Journal of Social Science*. 12(2), 125-127.

- [5] Guthrie, J. T., & Wigfield, A. (2000). *Engagement and motivation in reading*. In M. L. Kamil, P. B. Mosenthal, P. D. Pearson, & R. Barr (Eds.), *Reading research handbook* (Vol. 3, 403-424). Mahwah, NJ: Erlbaum.
- [6] Rogers, A. (2002). *Teaching adults*. 3rd ed. Buckingham: Open University Press.
- [7] Knowles, M. S. (1975). *Self-directed learning: A guide for learners and teachers*. New York, NY: Cambridge Books.
- [8] จวีลักษณ์ บุญยะกาญจน. (2557). *จิตวิทยาการอ่าน*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- [9] Caine, G., Caine, R. N., & Crowell, S. (1994). *Mindshifts: A brain-based process for restructuring schools and renewing education*. Tucson, AZ: Zephyr Press.
- [10] Jones, R. D. (2008). *Strengthening student engagement*. International Center for Leadership in Education. p. 1.
- [11] Hiemstra, R. (1994). *Self-directed Learning*. *The International Encyclopedia of education*. Great Britain: BPC Wheatons.
- [12] อาชัญญา รัตนอุบล. (2549). การศึกษาจากระบบโรงเรียนในสังคมแห่งการเรียนรู้. *วารสารครุศาสตร์*. 34, 45-56.
- [13] Maker, J. C., & Neilson, A. B. (1995). *Teaching Models in Education of the Gifted*. Texas: Pro-Ed.
- [14] จิฎา ไกรวัฒนพงศ์. (2544). *ปัจจัยที่สัมพันธ์กับความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของนักศึกษา การศึกษาจากระบบโรงเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพในกรุงเทพมหานคร*. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- [15] Bouchard, P. (1994). *Self-directed profession and autodidactic choice: A Framework for analysis*. In Long, Huey B. and Associates. *New Ideas about Self-Directed Learning*. Oklahoma: Oklahoma Research Center for Continuing Professional and Higher Education of the University of Oklahoma.
- [16] Joyce, B., & Weil, M. (2009). *Model of Teaching*. 8th ed. Englewood Cliffs, New York: Prentice-Hall.
- [17] Maker, J. C., & Neilson, A. B. (1995). *Teaching models in education of the gifted*. 2nd ed. Texas: Pro Ed.
- [18] Haggerty, D. L. (2000). *Engaging adult learners in self-directed learning and its impact on learning styles*. Retrieved from <http://www.lib.umi.com/dissertations/fullcit/9970118>
- [19] Candy, P. C. (1991). *Self-direction for lifelong learning: A comprehensive guide to theory and practice*. San Francisco: Jossey-Bass.
- [20] Steltenkamp, C. J. (1992). *Habits attitudes and experiences: A study of secondary students reading*. M. A. Diss., Michigan: Michigan State University.
- [21] วรดี นกเกษม. (2555). *ปัจจัยบางประการที่สัมพันธ์กับนิสัยรักการอ่านของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในจังหวัดสตูล*. ปรินญาการศึกษามหาบัณฑิต (สาขาวิชาการศึกษาวิจัยและประเมิน) มหาวิทยาลัยทักษิณ.
- [22] Guthrie, J. T., & Cox, K. E. (2001). Classroom conditions for motivation and engagement in reading. *Educational Psychology Review*. 13, 283-302.